

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

Apare: DUMINECA

<p>Prețul Abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 10 coroane " " " " pe 1/2 an . 5 " " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte, 6 cor., până la 200 de cu- vinte, 8 cor., de aci în sus 10 cor.</p>	<p>Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ“; ează banii de pronomerațiune și inserțiuni la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș</p>
---	--	---

Învierea lui Lazar

Ioan XI. 1—46.

Între minunile, cări le-a săvârșit Isus până ce a fost pe pământ, se distinge minunea învierii lui Lazar, parte pentru că acest act a lui Isus apare într-o legătură nemijlocită cu decidera sorții lui pământesci, parte prin detalierea caracterului persoanelor și prin sceneriile din acțiune. Toate aceste le vom espune în următoarele:

I.

Pre când Isus petrecea la Iordan, i-să aduse scire din Vitania — un sat aproape de Vefagia, pe partea de ost a muntelui olivelor, unde Isus de multe ori descăleca —, că Lazar prietenul său, fratele a două surori stimate de Domnul, zace bolnav. Iubitoarele și îngrijatele surori i-au trimis lui numai simplul avis: „pre care iubești tu, este bolnav“; căci după credința lor asta a fost de ajuns atât pentru de a'l face să înțeleagă lipsa de ajutoriu, cât și pentru de a'l înduioșa și implora ajutoriu aceluia, carele a ajutat și la alții mulți, cu cari de altcum n'a stat în prietenie așa de intimă ca cu Lazar. Și bine a făcut ele, trimițându-i numai aceea simplă scire, ba nici nu era lipsă de ea; căci acela carele (mai apoi) în spiritul său fără nici o scire din afara a înțeles despre adormirea prietenului, acela tot prin acel organ a înțeles și despre bolnăvirea acelu prieten. Precum a fost scirea de simplă, așa și răspunsul: „boala nu este spre moarte, ci spre mărirea lui Dumnezeu; fiul lui Dumnezeu trebuie să se preamărească prin trênsa.“

Cuvintele aceste n'a fost pătrunse cum se cade nici de înscințatoriu și nici de discipuli; ear din proximele dispozițiuni ale lui Isus earăș nu s'a luminat mai mult... Isus mai rămase încă două zile în locul, unde i-s'a anunțat îmbolnăvirea lui Lazar... nici un cuvânt mai mult cu privire la

acest incident, nici o preparativă pentru o călătorie la Vitania, afacerea întreagă părea ca regulată și terminată; chiar și iubirea lui Isus cătră Lazar și surorile lui n'a provocat în sufletul lui nici o hotărîre. Dar precum puterile dzeesci lucră în sinul naturei în mod tăcut și neobservat, și precum planurile lui Dumnezeu se coc în tăcere și efectele lor se ved numai mai apoi: așa și aici în Fiul lui Dumnezeu, puterea și voința spre actul, care are să-i arête mărirea sa.

Abia în a treia zi zise Isus pe neașteptate: „Să mergem earăș în Iudea.“ Dar și aceasta o zise fără privire la Lazar, și anume tocmai așa, precum era el obicinuit a anunța discipulilor săi pornirea dintr'un ținut într'altul. D'aceea nici discipulii nu-l înțeleseră de loc, ci cuprinși de mirare, că au să se reîntoarcă într'un ținut, din care abia a scăpat, și mai vîrtos cuprinși de frica complotului, care tocmai acolo s'a urzit contra învățătorului lor obiec-tară: „Acum te căutau Iudeii să te ucidă cu petri și earăș mergi acolo?!“ Dar cu forța puterei, care tot mai mult se apropie de ținta sa, cu precauțiunea liniștită, care prevede toate urmările precum și cu demuitatea învățătorului, carele știe rectifica vorba pripită a unui discipul cu cap mărginit, răspuse el: „Au nu sunt douăsprezece oare în zi...?“ și deci fie-care lucrare incredințată omului de Dumnezeu își are oarele sale anumite, și pentru mine și operile mele nu s'a împlinit acele ceasuri, ziua mea încă nu s'a sfârșit, eu tot mai umblu la lumină și pentru aceea nu mă voiu poticni. Dar când va trece ziua în noapte, și călătoria nu va mai umbla la lumină — atunci el se va poticni. — Aceste firesce li-a zis Isus mai mult cu privire la soartea sa hotărîită și la timpul bine sciut când aceea îl va ajunge; căci la aceea (soarte) gândiau discipulii săi prin obiecționarea de mai sus. Dar precum adese-ori în cuvântările lui Isus și în neîntrecutele lor îmbrăcări alegorice, zace o

anumită semnificațiune ori referință, așa și aci iconile despre lumină și întunecare conțin o muștrare ascunsă a miopiei, cu care discipulii judecă lucrările lui Isus și-l fac atent la lucruri, cari el le cunoaște mai bine decât ei. Tocmai în acest moment poate, că zări în spiritul său moartea reală a lui Lazar... Gândul la moartea sa coincisă deci cu moartea prietenului; afară de aceasta moartea ambilor a avut o asemănare, că ea la amândoi a durat tot cam atâta timp și atunci a trecut earăș în viață. Sub aceste împrejurări, și mai vârtos la cuvintele: „de va umbla cineva noaptea, să va poticni, pentru-că nu are lumină în sine“ — să zări înaintea spiritului lui Isus trecerea lui Lazar în noaptea morții: poticnirea de peatra de hotar a vieții. Această supoziție se confirmă prin aceea, că Isus îndată zice: „Lazar prietenul nostru a adormit;“ așa dară el era deja mort.

Ne frăpează aci tranșiunile line, prin cari pregătesce Isus pe discipulii săi pentru moartea lui Lazar. Mai întâiu le espune iconile generale ale morții, nopții, poticnirii și căderei, după aceea li presentă icoana mai cunoscută a adormirii. În aceste pregătiri aflăm o indoită umanitate și cruțare a simțământului lor, întâiu din respect cătră compătimirea lor față de Lazar, prietenul lor comun; a doaua și mai vârtos din respect cătră compătimirea lor față de el (Isus) însuș.

Deja din obiectarea discipulilor la călătoria intenționată în Iudea (v. 8) vedem, că ei — după întâmplările din urmă — au fost cuprinși de firescul simț, că această călătorie are să fie cea din urmă. Cu acest simțământ căutau ei să desbată pe Isus dela călătoria propusă; și trăgânarea ei îi umplu de speranță, că ea să va întrelăsa. Pentru aceea, fiindcă erau plini de îngrijire de soartea lui Isus, au uitat ei aproape cu totul de Lazar: pentru aceea nu înțelegeau ei nimic din alusiunile, cari le făcea Isus cu privire la moartea lui; pentru aceea răspunseră ei ca și în glumă: „de a adormit, îi va fi bine.“ Isus fu dară silit a le spune pe față: „Lazar a murit.“ Dar la acest anunț trist puse el îndată și balsamul consolațiunei. După asigurarea de mai nainte: „merg ca să-l descopri pe el,“ urmă a doaua mai apriată: „mă bucur pentru voi, că nu am fost acolo, ca să credeți (ca să vă întăriți în credința cătră mine prin o faptă și mai puternică); însă să mergem la el.“ Acum vedem, cât de lipsă a fost cruțarea, cu care a proces Isus. Așa de înrădăcinat era în inima discipulilor gândul la moartea Domnului, că ei din declararea lui din urmă au înțeles numai partea privitoare la moarte, ear învierea prietenului a trecut așa pe nesimțite pre lângă sufletul lor (așa a fost mai apoi și la moartea lui Isus). Gândul retăcut până aci își dete prin menționarea despre moartea lui Lazar espresiune, izbucnind în cea mai mare emoțiune din gura geamănului: „Să mergem și noi, ca să murim cu el.“

Abia după această izbucnire află repetita invitare v. 15: „însă să mergem la el“ consimțământul lor, și Isus începu călătoria la Vitania, — resolutul cu rezoluții.

Până când au ajuns ei acolo, mortul să afla deja de patru zile în mormânt; atâta poate li-au trebuit lor pentru percurgerea acelei căli, ear jidovii pentru spurcările legale aveau obiceiul, a îngropa morții lor cât să putea de curând.

Marta află de venirea lui Isus înainte de a fi ajuns el în sat, — și-i eși în cale. Încă în primul act de durere pentru pierderea iubitelui frate, și în credința firma în puterea miraculoasă a aceluia, care pre atâți bolnavi a smuls din ghiara morții, — îl întâmpină ea cu cuvintele: „Doamne, de ai fi fost tu aici, fratele meu n'ar fi murit“. Într'aceea ea totuș nu'l ținea pierdut (pe Lazar) pentru totdeauna, nici chiar pentru convenșuirea cu el mai departe pe această lume; inima ei dorea aceasta, ear credința îi secundează: încrederea, că acela, care poate se face, ca cei bolnavi să nu moară, de bună samă poate să face, ca și cei morți să învieze. Pentru aceea îndrăsnii ea al ruga: „dar și acuma știu, că ori câte vei cere dela Dzeu îți va da Dzeu“. Ea simția, că ceva mare, ceva estraordinar este, ceea ce dorește inima ei, d'aceea nici n'a cutezat a se espriima pe față, de și de altcum intenșionea ei era destul de vedită. Ear Isus sigur despre aceea ce voește el să facă și consciu de gândul ei, îi răspunde tot în asemenea mod — precum și ea i-a adresat rugarea — metaforice și într'o espresiune generală: „fratele tău va învia“. Acest răspuns nu l'a așteptat Marta „va trăi fratele tău, la viață îl voiu rechiema“, aceasta este, ce dorea se audă, căci la viață ținea rugarea ei metaforică. D'aceea replică ea cam în ton neîndesțulit dar totuș modest: „Știu că va învia la înviere în ziua cea de apoi.“ Ce simția ea mai departe ascundea prin tăcere. Isus însă obicinuit în totdeauna a ținea pe un moment în acordare dorinșele oamenilor se legă de idea Martei, de idea vieții: „Eu sunt învierea și viața; cel ce crede în mine, de va și muri, va trăi; și tot cel ce trăește și crede în mine nu va muri în veci: crezi aceasta?“ — Cu aceasta o linisii el pe deplin; și mărturisindu-l ea de Messia, carele după așteptarea iudeilor are să învieze pe morți, trebui să se întrunească în sufletul ei ideea vieții cu cea a învierii și aceasta să-l apară nu ca ceva în viitoriu, ci ca una, pe care cel de față, Messia, o poate în tot ceasul realiza. Și aceasta a voit Isus, ca se înțeleagă ea. Ori de l'a înțeles ea așa? — Din cele ce urmează nu mi se pare.

(Va urma)

Topografia satului Măidan

Dedicație P. S. S. Domnului Episcop NICOLAE POPEA

(continuare)

Este dovedit, că legendele, baladele și tradițiunile, sunt rămase din generațiune în generațiune.

Și oare nu aflăm noi destule urme, că în legendele, în descântecelile noastre etc. etc., este păstrată istoria și mitul strămoșilor noștri Romani?

Fiind aceasta o dovadă nedisputaveră, vom înșira și noi în aceasta scriere a noastră toate legendele și tradițiunile, ce le-am auzit despre trecutul satului nostru, și prin acele vom dovedi vechimea satului nostru.

În jocurile copiilor, auzim următorul vers :

Hei, hui!
Ce vèzui?
Vèzui fata Banului
Pre drumul Măidanului;
Cu bani vechi
La urechi;
Cu bani noi din'apoi;
Cu cocia Radului,
Cu caii 'mpèratului.

Apoi, la noi se susține credința, că în cetatea de aici „Căpcâni“ ar fi închis multe fete și neveste tinere, spre a le duce în țara lor.

Aceasta credință o întărește următoarea baladă, cântată cu lacrimi, de lătarul de aici Iosif Miclea Cazimir :

Strigă Doamne, cine'mi strigă,
Striga Lupul și Gheorghită
Și cu viteazul Ioniță
De sub poala codrului,
Din dealul Măidanului!
Că Căpcâni-or adunat
Multe fete din Bănat
Și'n cetate le-o închuiat;
În cetatea Banului,
La „Cheia“ Măidanului.
Și-or lăsat juni făr' drăguțe
Și voinici făr' nevăstuțe.
Îmi striga cât îmi striga,
Dar nime nu-i auzia,
Că voinicii se temea,
Căpcâni i-or înșela
Cum ș'altă-dată făcea;
Câtă unul îi prindea
Și pre toți îi omoria,
D'aia nu se răspundea.
Atunci ei se sfātuia:
În trei părți se împărția
Și în trei părți miș pleca
Potere mari a scula.
Lupul trecu Dunărea¹⁾
Și'n toarse la Craiova;

¹⁾ Ai noștri au cunoscuți și astăzi peste Dunăre, în ținutul Negotinului, printr-o Românie d'acolo, cari se și cercetează unii pre alții, la Nedee.

Gheorghită la răsărit,
Ear Ioniță la sfințit;
S'adune cătanele
Ca să scape fetele.
Când potera o scula
Și la cetate pleca:
Pre drumul Vighemiului (?)
Tâlnesc fata Banului
În căruță incuiată
Tot cu aur ferecată,
De Căpcâni încungiurată.
— Alelei! păgânilor!
Dușmanii Creștinilor!
Stați în loc să ne vorbim
Căci de nu, vă prăpădim!
Pre Domnița s'o lăsați
Că de nu, vii nu scăpați.
Când Ioniță așa vorbia
Cincizeci de Căpcâni sâria,
Potera fi omoria,
Cu alți cincizeci să lupta;
Numai unul viu lăsau,
Cu lanțuri strîns îi legau;
Cu moarte-l amenința,
Seama lor de nu va da:
Fetele cari or furat,
Unde ei le-au pitulat?!
Ear păgânul de Căpcân
Sciind firea la Român,
Mult rugămēt n'ăștepta,
Numai d'una să ruga
Cu vieață a-l lăsa,
Și de grabă le spunea:
Fetele, care le-am prins
În cetate le-am închis;
Sub poalele codrului
La Cheea Măidanului,
Eară fata Banului,
E pre sama Cănelui,¹⁾
Cănelui Căpcânilor,
Dușmanul Creștinilor.
Ear Ioniță ce-'mi făcea
În fruntea poterii pornia;
Săi! din sate și Bănate
Ș'ajunseră la cetate.
Cetatea mi-o 'ncungiurară
Mândrile și le scăpară;
Pre Căpcâni îi prăpădiră
Țara de ei curățiră.

Cerēt

Spre nord deasupra satului, în culmea coastei sceam-purilor, este câmpul „Cerēt.“ În acest teritoriu se află 18 jugere de pământ parohial, mai multe jugere urbariale și ocoalele „Olărescilor.“

¹⁾ Oare nu va fi fost acest vers așa:

„E pre sama Chanului,
Chanului Tătarilor“ etc. ear mai târziu s'a schimbat?

Cer se numește un soi de gorun (lat. *quercus cerris*), de cari mai sunt și azi pre Ceret; și credem că dela pădurea de „Ceri“, ce a fost vr'odată aci, își are și numele „Ceret“.

Domnul preot local Dionisie Liuba ni-a spus, că arând cu tatăl său în sesiunea parohială de aci, (în tineretele sale), au găsit nisce dude (țevi) de fier (nu bădic), cam de vre-o trei urme de lungi și de $\frac{1}{2}$ urmă de largi, și e de părere că țevile au fost întrebuințate la niscar mașini sau pompe.

Tot în pământul parohial de aci, este un vârtop (groapă, lac) unde se crede, că în vechime a fost un pravet (ocnă, fântână).

Cernele

La sudul caselor Nrii 119, 220, 217, 216, 215, 214, 213, 212, 319 și 211, este un loc băltoș (mocerlos), ce se zice „Cernele.“ În capetul grădinilor Nr. 214 și 215 este un izvor, din carele curge apă neagră, și se crede, că vine dintr'o ocnă de aur, ce în vechime ar fi existat aici.

Să vorbesc, că mai demult, muerile cerniau (negriau) hainele, motchele etc. cu apă din acest izvor. Și fiind că apa acestui izvor e neagră ca cerneala, credem, că și locului i-s'au dat numele „Cernele.“ Lângă acest loc se crede a fi fost în vechime și morminții comunei. George Liuba Pena Nr. 217, când și-a edificat casa, a găsit mai multe monete de argint mici și mai mari, de pre timpul împăratului Leopold I, cu datul 1664 (de cari am și eu câteva bucăți).

La noi și azi e datina a se arunca bani în groapa mortului; ear femeiele tinere și fetele mari se îngroapă cu banii înșirați ca partă, legată pre frunte sau ca zgardă de grumaz, purtată de femei uneori cu mai multe monete; în urmare banii cei aflați aci (în mai multe locuri) arată, că femeile se îngropau cu partă pre frunte sau zgardă la grumaz, prin ceea ce se adevărește, că aci au fost morminți în seclul al 27-lea.

Cioacă

Dela sat spre Nord-Ost este un deluț, ce se zice „Cioacă“ acoperit cu tufe de gorun, și o parte din acest teritoriu e a comunei (Izlaz), ear pre coastele „Cioacei“ sunt locuri de arat și livezi ale singuraticilor. Numirea și-o are dela „cioacă“ (așa se numește trunchiul cu rădăcinele unui arbor uscat, scos din pământ).

În Caraș mai multe înălțimi sau dealuri se numesc „cioacă“.

La poala nordică a acestui deal, de unde se începe „ogașul Giliei“, se vorbesc, că ar fi fost o ocnă veche rămasă de pre timpul „piticilor“, din acela loc curge apă verde.

Cercheligi sau Circhiligi

Lângă „Lacul Maniului“ și „Cioacă“ sub drumul Ciudanoviții spre Nord dela capetul din deal al satului, este un loc ce se zice „Circhiligi sau Cercheligi“, și e o parte din izlazul satului, și aici e o păduriță cu tufe (smidă) mici.

Astfel de tufe mici se zic la noi „circhiligi“ și „circoni“, și credem, că dela acestia își are și numele acest loc.

Chee

Dela sat spre Ost, pre lângă valea Ilișava, sunt mai multe locuri, ce se numesc „Chee“ și drumul din „Chee.“ Astfel sunt: „Cheea din Cracul Subii“, „Cheia dela Gaura buhnetorii“, „Cheea Cărpeneșului“ etc., și sunt nisce strimtori între dealuri, cu drumuri tăiate din stâncă (cleant).

Chinisă¹⁾

Poiana (câmpul, livada) dintre „Tilva mare“ și „Tilva mică“, se numește „Chinisă“ dimpreună cu valea acestor dealuri, ce se estinde până la izlazul nostru, dela sat spre sud. Aci sunt mai multe „opini“ (așa se numește materialul scos din ocnă) de ocne vechi, ear în ogașul „Racovița“ lângă „Odăi“, este o ocnă mare zidită din peatră cioplită și se zice că conține argint.

Chilavița

Dela sat spre Vest, lângă moara „Cătinii“ este un drum dela vadul Ilișavei, spre stânga, ce merge la Agadicu, ear spre dreapta altul, care duce la Ciudanovița și trece preste deal. Drumul acesta de pre deal se zice „Colnic.“ De marginea acestui drum este un ogaș cu numele „Chilavița“ și un izvor, al Chilaviței, carele izvoresce din coasta șteampurilor (Șteampurilor).

Teritoriul dintre aceste două drumuri, cu un complex de vre-o 7—8 jugere, se numește „Chilavița“, și pădina acestui teritoriu e mocirloasă (băltoasă).

Chilavița se zice la noi și la o sapă ocnărească ascuțită, cu coada scurtă.

A chilavi, chilavire și chilav (pre alte locuri schilav) e identic cu a maltrăta, vătămă, lovi, adese-ori cu stricarea unui deget etc.

Am auzit din bătrâni, că precând au venit Ungurii pre la noi, au pus la marginea fie-cărui sat românesc spânzurători, roți, țepi sau alte instrumente omoritoare de oameni, asemenea acestora, ca să inspire frica Românilor rebeli, cari nu voeau să-i recunoască de stăpâni etc.

Dacă luăm în considerare forma acestui otar, ar sămăna cu o chilaviță de săpat la ocnă.

Dacă ne luăm după tradițiune, atunci teritoriul acesta fiind lângă sat, drumul Agadicului, Jitiniului și Ciudanoviții, adecă cum spun bătrânii, la marginea satului lângă drumurile publice; se poate, că numele Chilavița, a rămas dela locul de chilaviri cu roata etc.

Corniș

Spre Nord deasupra satului, este o coastă sterilă cu petriș, ce se zice „Corniș“ și un ogaș al Cornișului. Preste aceasta coastă, este și o potecă, ce se zice calea de pre Corniș.

Să crede, că în vremile vechi, pre aici ar fi fost tufe de corni, și dela aceea și-ar avea numele „Corniș.“

¹⁾ O parte a acestui teritoriu, este în otarul Orașei-mont. Ear Germanii îi zic „Königsack.“

Pre ogașul Cornișului încă se cunosc urme de ocne vechi de pre opinele (materialul scos din ocnă), se se ved.

Coasta Sceampurilor

Dela ogașul „Chilaviții“ până în dreptul bisericii Coasta nordică de lângă sat, se numește Coasta sceampurilor.

La poalele acestei coaste în două locuri se ved urme, unde se zice, că au fost topitoare sau spălătoare de aur; eară sceamp numește poporul, presa, cu carea se fac monete sau bani, și fiindcă la poalele acestei coaste au fost în vechime sceampurile, își are acest deal numele: „coasta sceampurilor.“

Coasta Miclescilor

Coasta dealului spre nord dela sat, deasupra de casele Nr. 91 până la 101, stâncoasă și de tot sterilă se zice: „Coasta Miclescilor,“ și e despărțită de Coasta sceampurilor prin ogașul Ivana. Sub coasta aceasta mai multe familii Miclea își au casele lor, și astfel coasta își are numele dela acele familii.

Coasta Cîrchiligilor

Coasta nordică, la capătul din sus al satului, între ogașul „Cornișului, al Maniului“ și drumul Ciudanoviții dela locul numit „Cîrchiligi“ până la valea „Ilișava“ se numește „Coasta Cîrchiligilor.“ În tot chipul, fiindcă deasupra acestei coaste sunt „Cîrchiligi“ (tufe mici, smidă).

Pre aceasta coastă încă sunt mai multe urme de ocne vechi și mai noaue.

Colnic

Așa se numesc toate drumurile, cari trec preste vr'un deal, și un deal mai mic.

Coasta Coani

Dela sat în partea nord-estică, preste valea Ilișava, lângă moara din Chee, este un deal numit „Lăculețe,“ ear coasta acestui deal se zice „Coasta Coani,“ care asemenea e sterilă și stâncoasă.

Aci trebuie să fie fost odată o petrărie, ceea ce deducem din șolterul (sfarimături de peatră) grămadit la poalele acestei coaste. Afară de aceea sunt și urme de ocne vechi.

Să vorbesce, că în aceasta coastă ar fi o ocnă, în carea ar fi îngropat un „burduș“ de bibol (sac de piele) plin cu galbini.

Coasta popii

Coasta vestică a dealului numit „vîrfel Simii“ se numește „coasta popii,“ ear ogașul (părul) ce curge la poalele ei (carele până aci se numește „ogașul Borchii) încă se zice „ogașul popii,“ și este tot acela, carele se numește și „ogașul școlai,“ de lângă biserică.

De unde își are numele, nu se scie. Aci e loc de pășune în izlaz și, o parte, steril.

Coasta pustinie

Dela sat spre nord-est, nu departe de otarele satelor Agadiciu și Jitiniu, în partea otarului numit cu

nume comun „Goroniș,“ este o coastă mai de tot sterilă, pre carea numai unde și unde cresc nisce tufe de plopi și de fagi, și e în mijlocul pământelor cu păduri a le singuraticilor locuitori, și aceea se zice „Coasta pustinie“.

Până a nu veni societatea de căi ferate austriace aci coasta n'a fost a nimăru, căci nime nu a voit, să o ocupe fiind sterilă, și a rămas pustioie, de aceia au și numit-o așa.

Aștăzi și aceasta coastă, ca și tot celalalt alodial, (iberland) formează averea comunei, carea dela societatea ces reg. austriacă de căi ferate le-a cumpărat în perit, cu prețul de zece mii de flouini v. a. și cedarea dreptului de lemnărit, pășunat, jirovină etc. pentru trecut și viitoriu, ce l'au avut fostii nostri Urbarialiști din Măidan; eară acel alodiu și industriale, au un complex aproape de 1000 de jugere catastrale.

Coasta Găurilor

Dela sat spre ost întră „Tilva mare“ și „Fața mare“ este o coastă ce se zice „Coasta Găurilor.“ „Gaură“ se numește la noi o vizuină [vezurină] din pământ adecă o pesceră, cu gura de intrare strîmtă.

Aci sunt mai multe astfel de găuri și d'aci numele ei „Coasta Găurilor.“

Liuba-Iana.

(Va urma)

Fond de pensiuine diecesan pentru funcționarii Consistoriali și profesorii dela institutul teologic-pedagogic

Venerabilul Sinod eparchial încă cu decisu s'eu de sub Nr. pr. 112 ex 1888 a însărcinat pe Consistoriul diecesan ca să compună un proiect de statute cu privire la înființarea unui fond de pensiuine pentru funcționarii consistoriali. Acestei hotăriri însă Consistoriul până acuma n'a putut satisface din lipsa de mijloace.

Avînd deci în vedere acest decisu sinodal, precum și aceea, că fondul de pensiuine al profesorilor dela institutul nostru teologic-pedagogic, înființat la anul 1888 nu ofere destule garanții participanților săi, Ven. Consistoriu diecesan ca senat epitropesc a însărcinat pe asesorul consistorial D. Traian Barzu cu compunerea unui proiect de statute pentru un fond de pensiuine comun atât pentru funcționarii Consistoriali, cât și pentru profesorii dela institutul teologic-pedagogic cu garanții sigure, care proiect se va presenta Consistoriului plenar, apoi Sinodului eparchial.

Aflăm de bine a da încă acum publicității amintitul proiect de statute, ca așa cei chemați să se poată pronunța în deplină cunoscință de cauză.

Statutele

fondului diecesei gr. or. române a Caransebeșului pentru pensionarea funcționarilor dela Consistoriu și a profesorilor dela institutul teologic și pedagogic diecesan și pentru ajutorarea văduvelor și a orfanilor lor.

I. Dispozițiuni generale.

§ 1. Diecesa gr. or. română a Caransebeșului prin aceasta înființează un fond cu scopul, ca din venitul lui să se poată plăti:

a) pensuni funcționarilor dela Consistoriul diecesan și profesorilor dela institutul teologic și pedagogic diecesan;
b) ajutoare văduvelor și orfanilor cari rămân după funcționarii și profesorii amintiți.

§ 2. Fondul e proprietatea diecesei gr. or. române a Caransebeșului și poartă numirea de „Fondul diecesei gr. or. române a Caransebeșului pentru pensionarea funcționarilor dela Consistoriu și a profesorilor dela institutul teologic și pedagogic diecesan și pentru ajutorarea văduvelor și a orfanilor lor.”

§ 3. Îndreptățiți și deobligați de a participa la acest fond sunt:

a) asesorii consistoriali ordinari;
b) secretariul consistorial;
c) profesorii dela institutul teologic și cel pedagogic, cari trag salarii regulate din cassa diecesană;
d) controlorul diecesan;
e) esactorul diecesan;
f) archivarul diecesan.

§ 4. N'au dreptul să participe la acest fond:

a) acei funcționari consistoriali și profesorii, cari trag din cassa diecesană numai onorarii sau remunerațiuni și nu sunt permanent ocupați numai în serviciul diecesei;

b) acei funcționari sau profesori, cari, de și după § 3 ar fi îndreptățiți a lua parte la fondul de pensune, dar la intrarea lor în serviciul diecesei și-au câștigat deja dreptul de pensune din altă parte;

c) acei funcționari sau profesori, cari la intrarea lor în serviciul diecesei au trecut etatea de 45 de ani.

§ 5. Consistoriul diecesan, la cererea proprie, poate dispensa dela participare la fondul de pensune pe acei funcționari și profesori, cari, de și în înțelesul §-lui 3 sunt deobligați a participa la acest fond, dar pot documenta, că au îngrijit pe altă cale de viitorul lor și al familiei lor.

Acești funcționari și profesori vor avea însă să est-tradeie declarațiuni, cumcă atât în numele lor, cât și al familiei lor, abzie de ori ce drept față de fondul de pensune.

II. Despre formarea și alimentarea fondului.

§ 6. Acest fond se formează:

a) din acea parte a „fondului de pensune” esistent, care cu ocaziunea împărțirii fondurilor foarte comune s'a predat diecesei noastre, care fond n'are vre-o mențiune specială și a cărui stare de presinte e de . . . 16.266 fl.

b) din prisoasele fondului general administrativ, cari se destinează anume spre acest scop . . . 10.000 fl.

c) din suma ce a predat'o în Domnul adormitul Episcop, Ioan Popasu, la fondul de pensune al profesorilor . . . 734 fl.

d) din taxele fundamentale, ce le solvesc la fond membrii, cari se află de presinte în funcțiune și din taxele anuale, ce le solvesc dônșii pentru anii de serviciu deja prestați, cari li-se compută la pensune . . . 3.000 fl.

La oaltă . . . 30.000 fl.

Acesta este capitalul fundamental al fondului de pensune.

Apoi fondul se alimentează:

a) din venitele de interese ale fondului;
b) din taxele anuale, ce le solvesc membrii la fond;
c) din taxele fundamentale, ce le vor solvi acei funcționari consistoriali și profesori, cari vor intra de aici încolo în serviciul diecesei.

III. Despre administrarea și înmulțirea fondului.

§ 7. Fondul acesta se administrează de cătră Consistoriul diecesan, ca senat epitropesc, după normele susțătătoare, după cari se administrează și celelalte fonduri diecesane.

§ 8. Capitalul fundamental al fondului este inalienabil și în decurs de 30 de ani se înmulțesce neîntrerupt, adaugându-i-se în tot anul o parte a venitelor sale.

În privința înmulțirii acestui capital să iau următoarele dispozițiuni:

Venitul fondului de pensune în cei dintâi 10 ani se folosesc esclusiv numai pentru crescerea capitalului fundamental; apoi în periodul al doilea dela 10—20 și al treilea dela 20—30 de ani, fondul crește prin aceea, că se adaug la el interesele după capitalul fundamental de 30.000 fl. și taxele fundamentale, ce vor intra dela membrii cei noi.

§ 9. După 30 de ani dela înființarea fondului de pensuni, întreg venitul fondului, precum și jumătate din venitul fundațiunii „Ioan Popasu”, se folosesc la plătirea pensiunilor și ajutoarelor, având de aci încolo a-se capitalisa numai eventualele prisoase ale fondului.

§ 10. Cu privire la plătirea pensiunilor și ajutoarelor în anii 1—30 se dispun următoarele:

a) eventualele pensuni și ajutoare în periodul întâilea dela 1—10 ani, să plătesc din bugetul diecesan;

b) pensiunile și ajutoarele în periodul al doilea, dela 10—20 de ani, se plătesc din interesele sumei cu care a crescut capitalul fundamental până la finea anului al 10-lea și din taxele anuale;

c) pensiunile și ajutoarele în periodul al treilea dela 20—30 de ani se plătesc din suma, cu care a crescut capitalul fundamental până la finea anului al 20-lea și din taxele anuale.

§ 11. Dacă însă cazurile de pensionări și ajutorări s'ar înmulți în timpul dela 10—30 de ani în așa măsură, încât venitele din § 10 p. b) și c) n'ar fi suficiente pentru acoperirea acelor și nici n'ar fi posibil, ca deficitul să se poată acoperi din alte mijloace ale diecesei, pentru cazul acesta Consistoriul diecesan se imputernicesc, ca pensiunile și ajutoarele să le poată reduce cu 25% (procente), până atunci, până când fondul va ajunge iarăși în starea să poată plăti pensiunile și ajutoarele întregi.

Dacă venitele mai sus arătate n'ar fi de ajuns nici la plătirea pensiunilor și ajutoarelor reduse, atunci în cazul acesta, până ce va dura această calamitate, fondul de pensune va avea să fie subvenționat în mod corespunzătoriu din bugetul diecesei.

(Va urma)

Varietăți

Prea Sântia Sa Domnul Episcop, Nicolae Popea, s'a reîntors la Caransebeș.

Din casa Magnaților. Ultimele două proiecte de legi politice-bisericesci, adică cele despre liberul exercițiu religionar și recepțiunea Jidovilor au fost respinse în casa Magnaților.

Întrunirea congresului bisericeii sârbesci convocat la Carloviț prin patriarhul Brancoviciu, a fost interzisă din partea guvernului. Din cauza aceasta domnesce între sârbi o mare nemulțămire și indignațiune. Comisiunea congresului sârbesc se va întruni la Carloviț în 27 Martie n.

Părăstas. În 26 Februarie st. v. 1895 ca la anul repaosării s'au celebrat în biserica gr. or. atât în comuna Domașnia cât și în comuna Doclin parastas pentru sufletul reposatului Constantin Pepa parohul Domașnei, carele în decurs de 61 de ani a fost un adevărat păstoriu sufletesc a comunei Domașnia. La acel părăstas au participat întreg comitetul și epitropia parohială precum și mai mulți poporeni. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată. — *Domașnia* în 27 Februarie 1895. — *Iancu Cârpanu* învățătoriu.

Monumentul lui Diaconoviciu-Loga. Ni-se trimite spre publicare următoarele: Comitetul esecutiv al „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Caransebeșului“, compus din: *Ioan Ionaș*, președintele reuniunii; *Ioan Marcu*, notariu general; *Aurel Drăgan*, cassariu și *A. Diaconoviciu*, arhitect din Bogșa-montană delegații diecesei Caransebeșului; *Iuliu Vuia*, învățătoriu din B. Comloș și *Iosif Moldovan*, învățătoriu din Arad delegații ai „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din cercul Aradului“, — s'a întrunit la 11/23 Martie a. c. în „hotelul „Șapte principii electorali“ din Timișoara, pentru a se consulta asupra dispozițiilor pentru *ridicarea unui monument* fostului profesor de pedagogie și director al școalelor naționale românești din Banat, *Constantin Diaconoviciu Loga*, și a luat în privința aceasta următoarele dispozițiuni:

1. A se ridica monumentul proiectat la mormântul răposatului în cimiteriul din Caransebeș, pe baza planului elaborat de arhitectul A. Diaconoviciu, din marmora albă, în înălțime de 3 metri;

2. S'a statorit suma trebuincioasă din fondul Reuniunii din diecesa Caransebeșului și din ofertele Reuniunilor învățătorilor din diecesa Aradului;

S'a proiectat inscripțiunea:

„Apostolului culturii naționale românești, primului profesor de pedagogie și director cesaro-regesc al școalelor naționale române gr. or. din Bănat, *Constantin Diaconoviciu-Loga*“.

„Reuniunile învățătorilor rom. gr. or. dela școalele confesionale din diecesa Caransebeșului în semn de pietate și recunoștință.“

4. Desvălirea festivă se fie cu ocaziunea adunării generale iubiliare a Reuniunii din Caransebeș din acest an.

5. La festivitatea desvălirii cuvântul de deschidere se fie ținut din partea presiului Reuniunii.

6. La festivitatea de inaugurare se fie invitate toate reuniunile învățătorilor români, institutele teologice-pedagogice, gimnasiile românești etc. din Ungaria și Transilvania și „Asociațiunea Transilvană pentru literatură română și cultura poporului român.“

Bibliografie. Au apărut: *Higiena copilului dela nascere până la al 7-lea an al etății.* De Simeon Stoica, medic cercual în Rodna-veche. Scriere pentru popor, premiată de Asociațiunea transilvană. Sibiu, 1895. Preț. 15 cr.

— Amintiri din Italia — Giosuè Carducci, de *Nicolai Iorga*, București, Edit. frații H. Steinberg 1895. Prețul 1 leu.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna **Brezova**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt:

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a. din care sumă sunt a se cumpăra și lemnele necesare pentru încălzirea salei de învățământ, ear comuna bisericească este îndatorată a le aduce în curtea școalei.

2. Pentru scripturistică 6 fl. v. a.

3. Pentru conferință 6 fl. v. a.

4. Cuartir liber cu grădină de $\frac{1}{4}$ juger.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr. ear cu liturgie 40 cr.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc au să-și înainteze recursele cu documentele necesare adresate comitetului parohial din Brezova, oficiului protopresbiteral gr. or. român din Făget.

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică, dar nu în ziua alegerii.

Alesul învățătoriu este îndatorat a purta cantoratul și scripturistica precum și facerea socoților bisericesci și școlare.

Din ședința comitetului parohial ținută în Brezova la 2 Martie 1895.

[22] 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 19 Octomvrie 1894 Nr. 3019 B. ex 1894 se escrie licitațiune minuendă pentru acoperirea cu tinichea a turnului bisericeii din **Cireșul-timiș**, cu prețul de esclamare 722 fl. 60 cr. v. a.

Planul, specificațiunea de spese și măsuri precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitațiunea se va ținea în 16/28 Aprilie 1895 la 11 oare a. m.

Cei ce doresc a lua parte la licitațiune vor avea să dovedească, că sunt apti pentru acest lucru și înainte de licitațiune a depune în bani sau hârtii de valoare vadiul de 10% din prețul esclămării.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în 21 Noemvrie 1894.

[18] 3-3

Ioan Ignaton,
pres. com.

Nicolae Jurca,
not. com.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Licitațiune minuendă

Pre baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan dtdo 18 Maiu anul 1894 Nr. 1382 B. se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea și acoperirea s. biserici gr. or. rom. din comuna **Dragșina**, protopresbiteratul Buziaș cu tinchea (pleu) cu prețul esclămării de 1848 fl. 84 cr. v. a.

Licitațiunea minuendă se va ținea Marti după s. pasci în 4/16 April a. c. la 2 oare postmeridiane în s. biserică din loc.

Reflectanții sunt poftiți a se presenta în ziua și oara hotărîtă în comună, având reflectanții a depune la începerea licitațiunei vadiul de 10% în bani din prețul de esclămare.

Planul și specificațiunea de spese se pot vedea ori când la presedintele comitetului parohial.

Resultatul licitațiunei intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistoriu diecesan.

Dragșina din ședința comitetului parohial ținută în 11 Decemvrie 1894.

2—3 [21]

George Radulescu
pres. com. par.

Valeriu Bălan
not. com. par.

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării V. Consistoriu diecesan din Caransebeș Nr. 228 Șc. din 25 Ianuarie 1895, se escrie licitațiune minuendă pentru edificarea școalei gr. or. din **Vucova**, protopresbiteratul Buziașului, cu prețul esclămării 2375 fl. 21 cr. v. a. computându-se aici tot materialul. Planul și specificațiunile se pot vedea în fiecare zi la oficiul parohial. Licitațiunea se va ținea în biserică gr. or. din Vucova în 26 Martie [7 April] a. c. la 1 oară.

Întreprinzătorii se vor presenta în aceasta zi în fața locului, unde li se vor face cunoscut condițiunile lucrului, având a depune vadiul de 10% din prețul de esclămare în bani sau hârtii de stat care în cazul primirei lucrului se păstrează în cassa bisericii până la colaudare.

Vucova din ședința comitetului parohial gr. or. ținută la 18 Februarie 1895.

[17] 3—3

Avram Ciocoiu,
președinte.

Alesandru Lazăr,
notariu.

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. română din comuna **Sudriaș-Jupani**,

protopresbiteratul Făgetului se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Foaia diecesană.

Emolumentele sunt :

1. Salariu în bani gata 300 fl. v. a.
2. Doauă jugere pământ de finaț.
3. 20 metrii volum de lemne, din care se se provadă și școala.
4. Pentru conferință 5 fl. v. a.
5. Pentru scripturistica 3 fl.
6. Pentru curatorie dacă o i-a asupraș 8 fl.
7. Cuartir liber cu grădină de un juger.
8. Dela înmormentări unde va fi poftit 20 cr. ear cu liturgie 40 cr.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc au să-și înainteze recursele cu documentele necesare adresate comitetului parohial Prea On. Domn protopresbiter Sebastian Olariu în Făget.

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică, dar nu în ziua alegerii.

Alesul învățatoriu este îndatorat a purta cantoratul și scripturistica.

Preferiți vor fi aceia, cari sunt în stare a conduce corul local.

Din ședința comitetului parohial ținută în Sudreaș-Jupani la 23 Februarie 1895.

[15] 3—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Licitațiune minuendă

În puterea decisului Venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeș dtdo 3 Februarie 1895 Nr. 3245 B. ex 1894, comuna bisericăscă gr. or. română din **Alibunariu**, escrie prin aceasta concurs de licitațiune minuendă, pentru zidirea unei biserici pe seama ei.

Licitațiunea se va ținea în comuna Alibunariu la 4/16 Aprilie 1895 n. m. în localul destinat de comitetul parohial.

Zidirea bisericii, carea cuprinde în sine: a] furnisarea întregului material necesar și b] edificarea — clădirei însași, — este socotită după specificațiunea de spese cu suma de 37.841 fl. 37 cr.

Doritorii de întreprindere se admit la licitațiune numai, dacă: a] dovedesc că sunt măestri de clădiri examinați și calificați, sau, neavând această calificațiune, — concred zidirea celei dovedesc comunei, că posedă această calificațiune; b] depun vadiul de 10% din prețul esclămării, și c] declară în scris, că a cetit și înțeles condițiunile de licitațiune și se supun lor.

Resultatul licitațiunei intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Venerabilului Consistoriu diecesan.

Planurile, specificațiunea de măsuri și spese, apoi condițiunile de licitațiune se pot vedea oricând la oficiul parohial gr. or. român din Alibunariu.

Din ședința comitetului parohial al bisericii gr. or. române din Alibunariu ținută la 23 Februarie 1895.

Președinte :

Jiva Murgu.

Notariu :

Teodor Petrișor.

Cu scirea și învoirea protopresbiterului *Trifon Miclea.*

[16] 3—3